

Vloga vedenjskih dejavnikov pri učinkovitosti kibernetiskega izobraževanja zaposlenih

Smail Jušič, T-2 d.o.o.

Kako bi odgovorili otroku, ki vas vpraša:
„Zakaj zvezde svetijo?“

Isto vprašanje. Različni odgovori.

5 let

Zgodba

10 let

Pojasnilo

17 let

Znanost

✦ Ne spremeni se vprašanje. **Spremeni se poslušalec.**

Kaj potrjujejo raziskave?

Učinkovito izobraževanje ni samo vsebina.

1	Psihologija	zaznava tveganja, motivacija, samoučinkovitost
2	Kontekst	vloga, naloge, vsakodnevni pritiski
3	Organizacija	kultura, vodstvo, jasna pravila

Če želimo spremeniti vedenje, moramo razumeti okolje, v katerem vedenje nastane.

Vir: povzeto po raziskavah o SETA programih, vedenju zaposlenih in organizacijski kulturi

Kje tradicionalni pristopi odpovejo?

Ko izobraževanje zaposlenih postane zgolj kljukica na papirju.

- ❖ Aktivnosti brez cilja
- ❖ Vsebina brez načrta za spremembo vedenja
- ❖ Merjenje izvedbe namesto učinka
- ❖ Enaka vsebina za vse zaposlene

Vprašanje ni: “Ali smo izvedli izobraževanje?”

Vprašanje je: “Ali se je vedenje spremenilo?”

Enkratno izobraževanje ni sprememba vedenja

Enkratno izobraževanje

- ❖ Enkratni dogodek
- ❖ Veliko informacij
- ❖ Kratkoročni učinek
- ❖ Hitro pozabljanje

Celoletni program

- ❖ Ponavljanje
- ❖ Kontekst
- ❖ Povratne informacije
- ❖ Prilagajanje skozi leto

**Vedenje se ne spremeni z enim predavanjem.
Spremeni se z ritmom, ponavljanjem in povratno informacijo.**

Od enkratnega izobraževanja k programu

- ❖ Izberi vedenja, ki jih želiš spremeniti
- ❖ Prilagodi skupinam zaposlenih
- ❖ Prilagodi sporočilo, jezik in obliko izvedbe
- ❖ Postavi merljive cilje
- ❖ Meri, uči se, izboljšuj

Merimo izvedbo ali vedenje?

Administrativne metrike

Vedenjske metrike

- ❖ Koliko ljudi je opravilo izobraževanje?
  - ❖ Koliko preverjanj znanja je bilo opravljenih?
  - ❖ Koliko ciljnih skupin je bilo vključenih?
  - ❖ Koliko aktivnosti je bilo izvedenih?
- ❖ Ali zaposleni hitreje prepoznajo tveganje?
  - ❖ Ali vedo, kam in kako prijaviti sumljiv dogodek?
  - ❖ Ali se izboljšuje kakovost prijav?
  - ❖ Ali se zmanjšuje čas do reakcije?

Brez vedenjskih metrik težko ocenimo dejanski učinek izobraževanja.

Praktičen model učinkovitega izobraževanja

- ❖ **Razumi** ljudi, njihove vloge in kontekst
- ❖ **Prilagodi** vsebino, jezik in kanal
- ❖ **Utrjuj** skozi ponavljanje, scenarije in gamifikacijo
- ❖ **Meri** vedenje, ne samo izvedbe!

Kako pri T-2 gradimo kibernetско ozaveščanje

Komuniciramo

Učimo

Preverjamo

Utrjujemo

Izboljšujemo

1

Komunikacija skozi celo leto

Interna glasila, nujna obvestila, kratki varnostni poudarki

2

Učenje in preverjanje znanja

Spletni tečaji, kvizi, obvezne vsebine za zaposlene

3

Interaktivnost in gamifikacija

Evropski mesec kibernetске varnosti (dnevni izzivi, zbiranje točk, nagrade)

4

Izkušnja iz prakse

Predavanja v živo s konkretnimi primeri, phishing testi, razlaga rezultatov in načina izvedbe, dodatna personalizirana izobraževanja.

ENISA AR-in-a-Box

Primer evropskega pristopa k bolj strukturiranemu, merljivemu in kontinuiranemu ozaveščanju.

- ❖ Cilji
- ❖ Ciljne skupine
- ❖ Sporočila in kanali
- ❖ Izvedba skozi čas
- ❖ Merjenje in izboljšave

Orodje ni cilj. Cilj je boljši program.

VIR: <https://www.enisa.europa.eu/topics/awareness-and-cyber-hygiene/ar-in-a-box/>

Zakaj znanje ne postane vedno varno vedenje?

- ❖ Ne razumejo posledic
- ❖ Ne vidijo povezave s svojim delom
- ❖ Varnost doživljajo kot oviro
- ❖ Utrujenost in preobremenjenost
- ❖ Nizka samoučinkovitost
- ❖ Nejasna odgovornost
- ❖ Ne vedo, kaj je pravilen naslednji korak

Zaupanje, vodstvo in kultura

Zaposleni ne poslušajo samo izobraževanja. Opazujejo svojo organizacijo.

- ❖ Ali vodstvo spoštuje ista pravila?
- ❖ Ali so varnostna pravila izvedljiva v praksi?
- ❖ Ali se zaposleni ob prijavi incidenta počutijo varno ali izpostavljeno?
- ❖ Ali sodelavci varnost zaobidejo brez posledic?
- ❖ Ali zaposleni varnost razumejo kot del kakovostnega dela ali kot dodatno breme?

Kultura pove, katero vedenje je v resnici sprejemljivo.

Kaj vidimo v praksi?

Formalno vzpostavljeno ≠ dejansko uporabljeno

1

Pravilniki obstajajo

zaposleni jih ne znajo uporabiti v konkretni situaciji

2

MFA uveden

ljudje ga razumejo kot oviro

3

Kanal za prijavo obstaja

ljudje ne vedo, kdaj ga uporabiti

4

Izobraževanje izvedeno

odločanje ostane enako

Od prenosa znanja k oblikovanju odločitev

- ❖ Scenarij pred definicijo
- ❖ Jezik vloge zaposlenega
- ❖ Posledica odločitve
- ❖ Konkreten naslednji korak
- ❖ Razumevanje skozi primere

Gamifikacija

Orodje za angažiranost, ki omogoča tudi opazovanje odločitev v varnem okolju.

1 Motivacija

ljudje sodelujejo, ker jih pritegne

2 Povratna informacija

takoj vidijo posledico svoje odločitve

3 Ponavljanje

varno vedenje se utrjuje skozi prakso

Cilj ni igra. Cilj je boljša odločitev v realni situaciji.

Zaključni citat

” We choose to go to the Moon in this decade and do the other things, not because they are easy, but because they are hard.”

John F. Kennedy, 35. predsednik ZDA

Foto: NASA

HVALA ZA VAŠO POZORNOST!

“Verjamem, da mora biti izobraževanje o kibernetiski varnosti neprekinjen proces in ne enkratni dogodek. O teh temah se moramo redno pogovarjati, obnavljati znanje in graditi kulturo varnosti, ki presega zgolj tehnične rešitve.”

SMAIL JUŠIČ, SOC mentor

“Pri vseh predavanjih v živo, ki sem jih izvajal, opažam, da osebni pristop močno pripomore k razumevanju varnostnih tveganj, ki jih pogosto podcenjujemo – tudi pri vsakdanjih opravilih, kot je uporaba elektronske pošte.”

BENJAMIN LAZAR, varnostni analitik

“Zares me je razveselilo, da so udeleženci s takim zanimanjem pristopili k izobraževanju in aktivno sodelovali – tudi tisti, ki se s predstavljenimi situacijami običajno ne srečujejo.”

ANDREJ ZEMLJAK, varnostni analitik

Smail Jušič / smail.jusic@t-2.com / www.linkedin.com/in/smailjusic